

Skandinavian Suomalaiset ry

Fennoskandia i samverkan / Together in Fennoskandia

KVARTAL

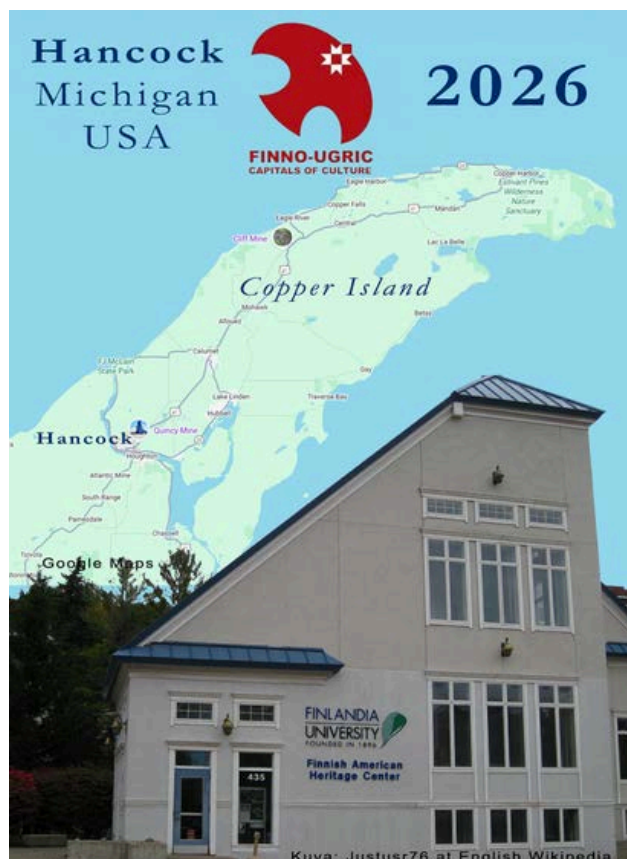

HANCOCK, MICHIGAN 2026 – FINSK-UGRISK FEST I AMERIKAS KOPPARHJÄRTA

När vi förbereder oss för år 2026 har både USA och den finsk-ugriska kulturfamiljen anledning att fira. USA firar sitt 250-årsjubileum, och Hancock, Michigan – som vackert ligger ovanför Portagekanalen på Keweenawhalvön – har utsetts till finsk-ugrisk kulturhuvudstad för år 2026. För många människor i Norden och de finsk-ugriska områdena är detta mer än ett kulturevenemang – det är en resa tillbaka till de egna rötterna.

Många av oss har avlägsna släktingar i detta område, ättlingar till de emigranter som för omkring 150 år sedan lämnade Finland, Nordnorge och Sverige för att söka ett nytt liv. Nästa år erbjuder en fin möjlighet att resa till USA och återupptäcka dessa gemensamma rötter.

Hancocks historia speglar ödet för de många finskspråkiga emigranter som kom till Michigans "Copper Country" i slutet av 1800-talet. Koppargruvorna, sågverken och skogarna erbjöd arbete, och emigranterna byggde starka gemenskaper mitt i stränga vintrar och tungt arbete. År 1910 utgjorde finskspråkiga nästan en tredjedel av befolkningen i Houghton County – vilket gjorde det till en av Nordamerikas mest betydelsefulla nordiska bosättningar.

Religion och utbildning var hörnstenarna i deras liv. Suomi Synod grundades i närbelägna Calumet år 1890 och senare grundades Suomi College – dagens Finlandia University – i Hancock. Samtidigt grundade nordfinska och nordnorska laestadianer apostoliskt-lutherska församlingar som fortfarande är aktiva.

Traditionerna lever fortfarande starka. Finnish American Heritage Center vårdar språket, musiken och arkiven, och Hancocks Heikinpäivä-festival i januari firar den finska humorn, vintern och sången. År 2026, när Hancock står värd för finsk-ugriska kulturhändelser vid sidan av USA:s 250-årsjubileum, samlar staden återigen familjer och folk kring den gemensamma berättelsen om uthållighet, migration och kulturell stolthet.

SLEKTSFOLKENES DAG I HELSINGFORS

I oktober reste Skandinavian Suomalaiset Ry till Helsingfors för att delta i det årliga Evenemanget för Sukukansojen päivä (Folkens dag). Sukukansojen päivä (på estniska hõimupäev) är en internationell högtid som firas i oktober till ära för de finsk-ugriska folken. Syftet med högtiden är att främja den finsk-ugriska kulturen och stärka samhörigheten mellan dessa folk världen öve

I Finland anordnas evenemang för Sukukansojen päivä årligen runt om i landet, men de mest betydelsefulla är koncentrerade till huvudstadsregionen. Skandinavian Suomalaiset Ry höll föreläsningar relaterade till evenemanget i M.A. Castréns sällskaps lokaler. Föreningen representerades av ordförande Juha Tainio, sekreterare Juha Tuikka och seniorrådgivare Rune Bjerkli. Tillställningen samlade överraskande mycket publik, uppskattningsvis omkring 20 personer.

Rune Bjerkli

Juha Tainio och Juha Matias Tuikka

Den första föreläsningen hölls av ordförande Juha Tainio. Hans föreläsning behandlade Fennoskandiens forntida ortnamn, kvänerna, Oskari Tokoi, samt hans egen sverigefinska bakgrund. Ett särskilt fokus i föreläsningen låg på gamla ortnamn från bronsåldern, vilka vittnar om de forntida förbindelserna mellan Finland och Norge.

Den följande föreläsningen hölls av vår norska samarbetspartner och rådgivare Rune Bjerkli. Hans engelskspråkiga föreläsning behandlade kvänerna, de arktiska finnarna, och var mycket intressant. Han använde sig av sin egen familjs gamla fotografier från början av 1900-talet i Ruija, vilket gav presentationen en personlig och levande ton. Dessutom hade han med sig äkta nordnorsk torkad fisk, som i århundraden har tillverkats med traditionella metoder och förr i tiden sålts ända till Medelhavet.

PER MARTIN TVENGSBERG – MANNEN SOM VÄCKTE DET SKOGSFINSKA ARVET TILL LIV

Bland skogsfinnarna i Norge och Sverige – och bland alla fennoskandiska finnar – är namnet Per Martin Tvengsberg en symbol för uthållighet, kunskap och kärlek till kulturarvet. Han var arkitekt, konsthistoriker, museiman och forskare – men framför allt en förmedlare av den skogsfinska andan.

Tvengsberg härstammade från en skogsfinsk släkt som flyttade från Savolax till Norge på 1600-talet. Han växte upp i Kirkenær och ägnade hela sitt liv åt att dokumentera och bevara skogsfinnarnas levnadssätt och svedjebrukstradition.

Som chef för Hedmarksmuseet och länsantikvarie utvecklade han en djupt tvärvetenskaplig ansats – där språk, jordbruk, byggnadstradition och mytologi sågs som en enda kulturell helhet.

Juha Tainio och Per Martin Tvengsberg

Hans största bedrift var att rädda en uråldrig rågsort från glömskan. I en springa i en gammal ría i Grue Finnskog fann han tio rågkorn som hade vilat där i över hundra år. Sju av dem grodde – och ur dem uppstod Tvengsbergs svedjeråg, en buskliknande råg som traditionellt såddes vid midsommar och skördades följande höst. År 2013 erkändes sorten i Norge som en skyddad sort och år 2020 även i Finland under namnet Mustiala Tvengsberg.

År 1997 köpte han det förfallna Varangu herrgård i östra Estland, där han skapade en internationell mötesplats för kulturforskare och jordbrukare. Med te, honung och samtal om Kalevala, råg och lokala traditioner fyllde han sitt kök med liv och tankar.

JULTOMTENS TRE FENNOSKANDISKA URSPRUNG

I Norden betyder julen Jesu Kristi födelse – men jultomten har blivit högtidens mest framträdande gestalt. Hans budskap är enkelt: var snäll och sprid glädje. Oavsett om han är verklig eller inte, är jultomten just det du tror på. Den nuvarande jultomten fick sin form på 1800-talet, och tre av hans kännetecken härstammar från det arktiska Europa: hans hem, hans renar och hans avbild.

Jultomtens hem: Korvatunturi, Kvenland

Enligt många har jultomtens verkliga ursprung sitt hem norr om polcirkeln. Vintersolståndet – ögonblicket då ljuset börjar återvända – har varit en viktig högtid för nordliga folk. År 1673 beskrev Johannes Schefferus dessa traditioner i sitt verk Lapponia. Senare identifierade den svenske författaren Bengt Pohjanen Korvatunturi, i kvenfolkets land Kvenland, som jultomtens hemborg. Tillsammans med berättelserna om fornskandinaviska flygande

väsen formade dessa traditioner den jultomte vi känner idag.

Renar från norr

Jultomtens flygande renar har troligen utvecklats ur Odens häst Sleipner. Clement Clarke Moores dikt "Twas the Night Before Christmas" från 1822 presenterade åtta renar som drog Sankt Nikolaus släde. Årtionden senare förde samiska familjer renskötseln från Kautokeino till Alaska, och på 1920-talet gjorde Carl Lomens företag renkött och julparader – med tomten, samer och renar – till ett amerikanskt fenomen. Köttet föll i glömska, men renarna blev kvar.

Avbild: en finsk-svensk skapelse

År 1931 anlidade Coca-Cola konstnären Haddon Sundblom – son till finsk-svenska immigranter – för att illustrera sina julannonser. Hans varma, rundkindade och vänliga tomte gjorde jultomten till en global ikon. Alla jultomtar som påstår att de inte kommer från Rovaniemi och Korvatunturi – är bedragare!

PUBLICERINGSTIDPUNKT FÖR KOMMANDE NYHETS BREV

VÅRDAGJÄMNING

SOMMARSOLSTÅND

HÖSTDAGJÄMNING

VINTERSOLSTÅND